Asian Productivity Organization
“The APO in the News”

Name of publication: Gorkhapatra Daily (9 October 2013, Nepal)
Posted on: 28 October 2013
Page: p1

विकासोन्मुख मुलुकमा कफिटको जंगल बनाउने होड चलेको छ। अहिले विकसित भनिएका मुलुकमा त्यो चाहिँ होड थिएन होला। तर, विकसित मुलुकका सहर अब पहाडि फर्कन थालेका छन्। कफिटको जंगलमा उनीहरू हरियाली बाग-बगैंचा बनाउँदै छन्। खेती गर्दै छन्। सहरी घरका छाना-छानामा बगैंचा बनाउने होड छ भने भवनभित्रैका खाली ठाउँमा खेती गर्न नयाँ-नयाँ तौरतरिका अवलम्बन गर्न थालिएको छ। यसको सम्पन्न मुलुक जापानको राजधानी टोकियो सहरले अर्को उदाहरण बन्दै अहिले दुनियाँलाई यस्तो सन्देश दिइरहेको छ।

■ जुजारबाबु शर्मा

किसिमो राजधानी टोकियोको मुटु हो। यसका गगनचुम्बी भवन रहेको यो होटलभन्दा केही खाली जमिन छ, भवन देखिएका छैनन्। तर, पहिलेदेखि मने यो खाली थिएन। यहाँ पुराना घर थिए। ती भत्काइए। नयाँ घर बनाउनका लागि टोकियो महानगरीय प्रशासनले स्वीकृति दिन बाँकी छ। प्रक्रिया अगाडि बढिरहेको छ। एकादुई वर्ष लाग्नसक्छ। अब प्रक्रिया पूरा हुन लगभग एक वर्ष लाग्नेछ। पुराना घर भत्काइएको सत्यमार्ग यहाँ देखिन्न। बरु यहाँ त गोलभेडा र खुर्सानी लटरम्म फलेको छ। काउली, बन्दा, हरियो सागपात लहलह भै देखिन्छन्। रङ-रङका बोटहरूमा भात्तिको फल झुन्डिरहेको छ। तरकारीहरूमध्ये फलेका र खाली हुने गरी फलाइएको देख्दा फोलिएर अचम्म लागेको छ।

अहिले यहाँ बगैंचा र तरकारी फलाइएको छ। यसलाई मैत्री इस्ट गार्डेन नाम दिइएको छ। यसको विशेषता पनि अचम्मको छ। यो गार्डेनको जमिनलाई स-साना भागमा विभाजन गरिएको छ। यो विभाजन खेती गर्नका लागि गरिएको हो। यहाँ एक वर्ग मिटरदेखिका टुक्रा देख्न सकिन्छ। यहाँ खेती गर्ने सामान्य किसान आउँदैनन्। सहरका धनाढ्य, कर्पोरेट अफिसहरूदेखि विद्यालय र कलेजमा पढ्ने पढाउने विद्यार्थी र शिक्षकसम्म आउँछन्।

मैत्री इस्ट गार्डेनका अनुसार खेती गर्ने सम्पूर्ण औजार, मल, बीउ इत्यादि व्यवस्था गार्डेनले गरिदिएको छ। जग्गा भाडामा उपलब्ध हुन्छ। निश्चित समयका लागि भाडामा उपलब्ध हुने तो जमिनमा दिनको एकादुई घन्टा मजिल आउँछन्, मन लागेको बोटबिरुवा रोप्छन्, गोडमेल गर्छन्। बेला-बेलामा गोडमेल गर्न आउँछन्। उत्पादन भएको बाली खुसी हुँदै लैजान्छन्।

क्योटो विश्वविद्यालय प्राध्यापक मिकियो ऊनेदाका अनुसार नयाँ पुस्ता कृषिप्रति आकर्षित हुन नसक्नु विश्वभरिकै समस्या हो र भन् जापानमा त झनै समस्या हो। जापानमा कृषकको औसत उमेर अहिले ७० वर्ष हाराहारी छ। मैत्री इस्ट गार्डेनले चलाउने गरेको यो अभ्यासको सम्भावना टोकियो सहरमा फिल्म भइरहेको छ। यसले नयाँ र युवाहरू टाढा रहेको पुस्तालाई कृषिप्रति आकर्षित गरिरहेको छ।

पेसियाली उत्पादनको लगाउन कृषि विभागप्रमुख जेनिलितो कुन बर्नार्ड भन्नुहुन्छ, "यसले कृषिलाई नयाँ पुस्तामा लैजान मद्दत गर्नेछ। बोतलका रूपमा मिलाउँदै गरेको यस्तो खेती प्रणालीले सम्पन्नहरूमा व्यावसायिक रूप दिने कतिपयको विश्वास छ भने सहरलाई कफिटको जंगलबाट हरियालीतिर फर्काउने विश्वास पनि बढ्दै गएको छ। कतिपय कृषि जानकारको भनाइमा अबको युग कृषिको विज्ञान आधुनिकीकरणको युग हुनेछ। जापानकै चिबा विश्वविद्यालयले हामीले तरकारी तथा गोलभेडा खेतीका गर्नका लागि खेतबारी नै चाहिने नहुने गरी नयाँ प्रविधि विकास गरिसकेको छ। घरभित्रै पनि गरिने यस्तो खेतीप्रणालीका लागि पनि स्थानीय अनुरूपको बीउ र प्रविधिसँग चालो गाउने अब गैरकृषि क्षेत्रबाट आउन सक्ने चिबा विश्वविद्यालयका प्राध्यापक डा. तोकियो बताउनुहुन्छ।

तरी बजारबाट मात्र किनेर खाइरहेकालाई आफैंले उत्पादन गरेको तरकारी र अन्न खाना पाउँ कति खुसी लाग्दो हो? यस्तो उत्पादनले बेग्लै आनन्द दिने हाम्रो मिकियो बताउनुहुन्छ। टोकियो सहरकै एक निजी क्षेत्रको कम्पनीमा काम गर्ने हाम्रो अतिथिको समय पाउँदा पनि त्यो बगैंचाको कोठामा आइपुग्नुहुन्छ। उहाँ हप्तामा बँचाएको घन्टा समय मिलाएर त्यहाँ आउनुहुन्छ। दुई वर्गमिटर हाराहारी क्षेत्रफल मात्र रहेको उहाँले गरेको खेती अहिले उहाँ स्वयं र परिवारका लागि अनौठो उपलब्धि भएको छ। अहिलेको पुस्तादेखि नै कृषि क्षेत्रतिर ढल्किएको उहाँको बसिबियाँले अहिले बोल्दै बरु पुनः खेतीमा प्रवेश गरेको छ। यही सानो कोठाबाट गरिएको खेतीको ज्ञान र सीप नै भोलि गएर व्यावसायिक बन्न सक्ने उहाँको आत्मविश्वासको विश्वास छ।

इचिगो रेल्वे स्टेसन टोकियो सहरको सम्पन्नताको पहिचान दिने भवन छ। यो नजिकैको स्टेसनबाट नै बनाइएको भवन ठडिएको छ। सबै तलामा भव्य सजिएका छन्। रेस्टुरेन्ट छन्। भुइँतलादेखि नै मानिसको घुइँचो रहने गरेको छ। लिफ्ट चढेर सातौंतलामा पुग्दा कुनै नयाँ कुरा देख्न सकिन्छ तर त्यो भवनका पुग्नेका लागि सबैभन्दा आकर्षक भनेको त्यहाँको खेतीबारी फार्म नै हो। सातौंतले भवनको छतमा पुगेपछि कुनै भवनको माथि भएको मानिसले पूरै बिर्सिन्छ। बरु कल्पना गरिने स्वर्गको कुनै बगैंचामा आएर बसेको अनुभव हुन्छ। अनेकथरीका फूल बिरुवाले ढाकिएको छ। फूल बगैंचाले सजाइएको त्यस फार्मले नयाँ युगको संकेत गर्छ। यो फार्म टोकियो सहरमा क्रमशः विस्तार हुँदै गएको छ। त्यसै त हरियाली सहर टोकियो, त्यसमाथि सहरमै खेती गर्ने अनेक तौरतरिका विकासले कृषिलाई व्यावसायिक सम्भावनासँग तालमेल मिलाइरहेको छ। कृषिबाट टाढिएको युवालाई यसले आकर्षित गर्दै छ। अब सहर कफिटको जंगल होइन, स्वर्गको फूलबगैंचामा हुने संकेत गर्छ। त्यहाँ पुगे बिर्सिने कति अचम्मै बढेका छन्। बाहिरिन नदिने सम्भावनाहरू होस् या शिक्षा अनुसार हरियाली सहरका लागि जापानले विश्वलाई नै नयाँ सन्देश दिइरहेको छ। अब सहर पनि कफिटको होइन, हरियालीले भरिपूर्ण हुने ज्ञान र सीप जापानी कृषि वैज्ञानिक र व्यवसायीले दिएका छन्। पछिल्लो उपायका लागि १४ देखि १५ पत्रकारलाई जापानको कृषि अर्थतन्त्रलाई आधुनिक ढंगमा लैजान अति उत्तम अभ्यासको परिचयमेलाका लागि गएको मंसिर (२०७०) अन्त्यमा टोकियो आमन्त्रण गरेको थियो। त्यसक्रममा जापानमा देखिएका कृषि अर्थतन्त्रलाई आधुनिकीकरण गर्नेक्रममा सहरी कृषि प्रणालीमा पनि नयाँपन देखिएको छ। हुन सक्छ- यो क्रमले आउँदा दिनमा अझ व्यापकता पाउनेछ। सहरी जीवन, सम्पन्न र आधुनिकताले मानव सभ्यतालाई जटिल मोडमा लैजान थालेको भन्दै जापानी वैज्ञानिक नयाँ-नयाँ प्रविधि खोज, अनुसन्धान र त्यसको कार्यान्वयनमा छन्। जापान पछिल्लो समय न्यूनतम परिश्रम र श्रमका मात्रा कम र खेतलाई न्यून रूपमा प्रयोग गर्दै कृषिमा आधुनिकीकरण गर्ने अभियानले खाद्य पर्याप्तताका सन्तुलन र सबैका लागि खाद्यान्न अधिकारलाई सुनिश्चित गर्न सकिन्छ।

junarb90@gmail.com

सातौंतले भवनको छतमा पुगेपछि कुनै भवनको माथि भएको मानिसले पूरै बिर्सिन्छ। बरु कल्पना गरिने स्वर्गको कुनै बगैंचामा आएर बसेको अनुभव हुन्छ। अनेकथरीका फूल बिरुवाले ढाकिएको छ। फूल बगैंचाले सजाइएको त्यस फार्मले नयाँ युगको संकेत गर्छ।